

บทที่ 3

แรงงานพม่าที่อพยพเข้าสู่ประเทศไทยในจังหวัดเชียงใหม่

ประเทศไทยและประเทศพม่ามีพื้นที่ชายแดนติดต่อกันมีความยาวประมาณ 2,401 กิโลเมตร คิดพื้นที่ 10 จังหวัดของประเทศไทยจากเหนือถึงใต้ ดังนั้นจึงทำให้การอพยพเข้าสู่ประเทศไทยของแรงงานชาวพม่าจึงง่ายและมีมากขึ้น แรงงานเหล่านี้จะกระจายอยู่ตามแหล่งโรงงานอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม แต่ตามที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาในห้าอำเภอคือ อำเภอเวียงแหง อำเภอเชียงดาว อำเภอไชยปราการ อำเภอฝาง และอำเภอแม่อาย โดยส่วนมากแล้วแรงงานจะอยู่ในภาคเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งภาคเกษตรกรรมนั้นเป็นงานที่ต้องทำงานหนัก เป็นงานประเภทที่ไร้ฝีมือ มักจะขาดแคลนคนงานในพื้นที่ทำ ดังนั้นจึงทำให้เป็นโอกาสของแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำแทนแรงงานในท้องถิ่น

3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับ 5 อำเภอชายแดนจังหวัดเชียงใหม่และภาพรวมของปัญหาต่างๆ

อำเภอเวียงแหง

อำเภอเวียงแหงประกอบด้วย 3 ตำบลคือ ตำบลเปียงหลวง ตำบลแสนไห และตำบลเมืองแหงมีประชากรทั้งหมดประมาณ 21,823 คน และประชากรประกอบด้วยหลายกลุ่ม หลายเชื้อชาติ ทั้งชาวไทย ไทยใหญ่ จีนฮ่อ และชาวเขาเผ่าต่างๆ เป็นอำเภอที่ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือประมาณ 158 กิโลเมตร มีพื้นที่ติดกับประเทศพม่าทางทิศเหนือประมาณ 31 กิโลเมตร ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงและเป็นป่าต้นน้ำลำธาร พื้นที่เป็นพื้นที่ราบมีลักษณะยาวรีทอดตัวในแนวทิศเหนือ - ใต้ ของอำเภอ ส่วนด้านสภาพทางเศรษฐกิจพื้นที่ของอำเภอเวียงแหงเหมาะกับการทำการเกษตร ประชาชนยึดอาชีพการทำการเกษตรเป็นหลักได้แก่ข้าว กระเทียม ข้าวบาร์เลย์ ถั่วลิสง เป็นต้น

ภาพรวมสภาพปัญหาต่างๆ ของอำเภอเวียงแหง

1. ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าว จากลักษณะภูมิประเทศ ดังกล่าวจะเห็นว่าอำเภอเวียงแหงเป็นอำเภอที่ติดชายแดนประเทศพม่าซึ่งห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือประมาณ 158 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศพม่าประมาณ 31 กิโลเมตร การที่อำเภอ

เวียงแหงมีชายแดนติดกับประเทศเมียนมาร์ จึงทำให้มีแรงงานต่างด้าวชาวพม่า เชื้อชาติไทยใหญ่ ปะหล่อง ปะโอ อพยพเข้ามาหางานทำ ประกอบกับชาวอำเภอเวียงแหงบางหมู่บ้าน เป็นชาวไทยใหญ่ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลานานแล้ว จนได้สัญชาติไทย จึงเป็นเรื่องง่ายสำหรับแรงงานต่างด้าวชาวไทยใหญ่ที่จะลักลอบเข้ามาหางานทำ และบางคนก็จะอาศัยอำเภอเวียงแหงเป็นที่อยู่อาศัยอย่างถาวร หรือบางคนก็จะใช้เป็นทางผ่านที่จะลักลอบเข้าไปหางานทำในเมืองใหญ่ๆ ต่อไป

2. ปัญหายาเสพติด เนื่องจากมีแหล่งผลิตยาเสพติดแหล่งใหญ่อยู่ในเขตประเทศเพื่อนบ้าน จึงมีการลักลอบใช้อำเภอเวียงแหงเป็นเส้นทางลำเลียงผ่านยาเสพติด

3. การลักลอบนำสินค้าเข้าออกตามแนวชายแดน(ข้อมูลบรรยายสรุปอำเภอเวียงแหง 2544)

อำเภอเชียงดาว

อำเภอเชียงดาว ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองจังหวัดเชียงใหม่ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ประมาณ 71 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 2,133 ตารางกิโลเมตร เป็นอำเภอที่มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศพม่าระยะทาง 45 กิโลเมตร ที่สำคัญเป็นป่าและเขาที่ให้กำเนิดต้นน้ำปิง โดยเริ่มที่บ้านแกน้อย ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว สำหรับประชากรในอำเภอเชียงดาวซึ่งรวมทั้งหมด 7 ตำบลได้แก่ ตำบลเชียงดาว ตำบลเมืองนะ ตำบลเมืองงาย ตำบลปิงโค้ง ตำบลเมืองคอง ตำบลแม่นะ และตำบลทุ่งข้าวพวง มีจำนวน ประชากรประมาณ 75,294 คน ประชากรส่วนมากประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ได้แก่ กระเทียม ข้าว มะม่วง ลำไย ลิ้นจี่ เป็นต้น ส่วนการทำอุตสาหกรรมเป็นอุตสาหกรรมด้านการเกษตร และการพาณิชย์กรรมทั่วไป

ภาพรวมปัญหาต่างๆ ของอำเภอเชียงดาว

1. ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าว จากลักษณะภูมิประเทศของอำเภอเชียงดาว ดังกล่าวจะเห็นว่า อำเภอเชียงดาว เป็นอำเภอที่ติดกับชายแดนพม่าประมาณ 45 กิโลเมตร อยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือประมาณ 72 กิโลเมตร และการที่อำเภอเชียงดาว มีพื้นที่ติดต่อกับพม่า จึงเป็นช่องทางที่สำคัญอีกช่องทางหนึ่งในการอพยพเข้ามาทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวไทยใหญ่ ปะหล่อง ปะโอ ประกอบกับชาวเชียงดาวส่วนมากมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก จึงมีความต้องการแรงงานในภาคเกษตรเพิ่มขึ้น ดังนั้นการจ้างแรงงานต่างด้าวจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการเพิ่มปริมาณการผลิตของชาวอำเภอเชียงดาว

2. **ปัญหาสุขภาพจิต** เนื่องจากบริเวณตะเข็บแนวชายแดนมีชนกลุ่มน้อยว่าแคงได้ตั้ง โรงงานผลิตยาบ้าหลายแห่ง และจะลักลอบนำมาจำหน่ายในประเทศไทยทางด้านชายแดนติดต่อกับอำเภอเชียงดาว

3. **ปัญหาด้านสาธารณสุข** เนื่องจากพื้นที่อำเภอเชียงดาว ด้านตำบลเมืองนะติดต่อกับประเทศพม่า เป็นระยะทาง 45 กิโลเมตร ราษฎรตามแนวชายแดนมักจะไปมาหาสู่กันเป็นประจำ ประกอบกับประชาชนของอำเภอส่วนหนึ่งเป็นชาวเขา ดังนั้นจึงมักพบโรคมาลาเรีย โรคทางเดินอาหาร และด้านปัญหาสุขภาพิบาลอยู่เนืองๆ (ข้อมูลบรรยายสรุปอำเภอเชียงดาว 2544)

อำเภอไชยปราการ

อำเภอไชยปราการ ประกอบด้วย 4 ตำบล คือ ตำบลศรีดงเย็น ตำบลหนองบัว ตำบลแม่ทะลบ และตำบลปงคำ มีประชากรรวมกันทั้งหมดประมาณ 44,936 คน เป็นอำเภอที่อยู่ห่างจากจังหวัดเชียงใหม่ไปทางทิศเหนือประมาณ 128 กิโลเมตร มีเขตแดนติดต่อกับประเทศพม่าทางทิศตะวันตกยาวประมาณ 5 กิโลเมตร ส่วนอาชีพหลักของประชากรคือ การทำเกษตรกรรม ได้แก่ ข้าว ถั่วลิสง ฝักรวม หอมหัวใหญ่ หอมแดง กระเทียม เป็นต้น ทางด้านอุตสาหกรรมเป็นอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางด้านเกษตร และพาณิชยกรรมค้าขายทั่วไป

ภาพรวมปัญหาต่างๆ ของอำเภอไชยปราการ

1. **ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าว** จากลักษณะภูมิประเทศดังกล่าวของอำเภอไชยปราการจะเห็นว่า อำเภอไชยปราการเป็นอีกอำเภอหนึ่งที่มีอาณาเขตติดต่อกับพม่าทางทิศตะวันตกยาวประมาณ 5 กิโลเมตร มีชนกลุ่มน้อยชาวพม่าลักลอบเข้าออกอยู่เสมอ โดยเฉพาะเข้ามาทางช่องทางก๊วผาวอก บ้านอรุโณทัย ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว และหลบหนีเข้ามาที่ หมู่ 6 ตำบลหนองบัว อำเภอไชยปราการ ซึ่งนับว่าเป็นอำเภอที่มีแรงงานต่างด้าวอพยพเข้ามาทำงานเป็นจำนวนมากพอสมควร โดยเฉพาะเข้ามาทำงานด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และพาณิชยกรรม ซึ่งงานทั้งสามด้านนี้นับวันจะขยายตัวมากขึ้นและมีความต้องการแรงงานมากขึ้น ดังนั้นแรงงานต่างด้าวจึงเป็นทางเลือกที่ดีสำหรับการจ้างงานของนายจ้างผู้ประกอบการทั้งหลาย ประกอบกับแรงงานในพื้นที่ขาดแคลนแรงงานด้านกรรมกรใช้แรงงานในภาคเกษตรกรรม คนในพื้นที่ไม่นิยมทำและส่วนมากมีที่ดินเป็นของตัวเองก็จะเป็นผู้ประกอบการเอง ซึ่งมีความต้องการแรงงานเพื่อเพิ่มปริมาณการผลิตให้มากขึ้น

2. **ปัญหายาเสพติด** ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่อำเภอไชยปราการนับวันจะทวีความรุนแรงขึ้นตามลำดับมีการแพร่ระบาดในชนกลุ่มน้อยและชาวเขาค่อนข้างสูงและแพร่กระจายมาจนถึงวันแรงงาน นักเรียน นักศึกษา ทั้งนี้จากเป็นพื้นที่ชายแดนเป็นเส้นทางลำเลียงยาเสพติดได้หลายเส้นทาง ยาเสพติดที่แพร่ระบาดมากคือ ยาบ้า และเฮโรอีน

3. **ปัญหาชนกลุ่มน้อย** เนื่องจากอำเภอไชยปราการมีชาวเขาและชนกลุ่มน้อยอยู่หลายเผ่าพื้นที่อาศัยกระจายอยู่หลายหมู่บ้าน หมู่บ้านหลักที่ชาวเขาอาศัยอยู่ ได้แก่ บ้านห้วยต้นตอง บ้านโป่งจ๊อก บ้านห้วยทราย ตำบลแม่ทะลบ และที่มีชนกลุ่มน้อยอาศัยอยู่มาก เช่น บ้านใหม่หนองบัว บ้านถ้ำอบ ชาวเขาส่วนใหญ่ได้รับสัญชาติไทยแล้ว ยังมีชนกลุ่มน้อยบางส่วน คือ ไทยใหญ่ จีนฮ่อ ยังไม่ได้รับสัญชาติไทย ซึ่งทางอำเภอกำลังดำเนินการขอสัญชาติไทย และขอสถานะต่างด้าวให้กับกลุ่มบุคคลดังกล่าวอยู่

4. **ปัญหาความมั่นคง** สถานการณ์ชายแดนมีพื้นที่ติดต่อกับประเทศพม่า มีระยะทางประมาณ 5 กิโลเมตร เป็นภูเขาไม่มีช่องทางเข้า – ออก แต่ได้มีการลักลอบขนยาเสพติดผ่านตามช่องเขาและชายแดนประเทศพม่าด้านอำเภอไชยปราการมีกองกำลังกลุ่มว่าแดงอยู่ซึ่งบางครั้งมีปัญหาเกี่ยวกับไทย เรื่องการขนย้ายยาเสพติดเข้ามาประเทศไทยอยู่เสมอ (ข้อมูลบรรยายสรุปอำเภอไชยปราการ 2544)

อำเภอฝาง

อำเภอฝางประกอบด้วย 8 ตำบล คือ ตำบลเวียง ตำบลสันทราย ตำบลม่อนปิ่น ตำบลแม่คะ ตำบลแม่งอน ตำบลแม่สุ่น ตำบลแม่ข่า และตำบลโป่งน้ำร้อน มีประชากรรวมทั้งหมดยประมาณ 103,011 คน ประชากรส่วนมากมีอาชีพเกษตรกรรมได้แก่ หอมหัวใหญ่ กระเทียม ถั่วลิสง ถั่วเขียวหวาน พริก ข้าว เป็นต้น ส่วนด้านอุตสาหกรรมจะเป็นอุตสาหกรรมทางการเกษตร และพาณิชย์กรรมได้แก่การค้าขายทั่วไป สำหรับพื้นที่ของอำเภอฝางติดต่อกับประเทศพม่า ประมาณ 50 กิโลเมตร ลักษณะเขตพื้นที่ส่วนใหญ่คล้ายกับกระทะ โดยมีภูเขาสูงอยู่รอบและค้อยๆ ลาดเอียงลงสู่ศูนย์กลางซึ่งเป็นที่ราบ มีแม่น้ำฝางเป็นแม่น้ำสายหลักในการทำเกษตร และอยู่ห่างจากอำเภอเมืองเชียงใหม่ไปทางทิศเหนือ 152 กิโลเมตร

ภาพรวมปัญหาต่างๆ ของอำเภอฝาง

1. **ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าว** จากลักษณะภูมิประเทศของอำเภอฝางดังกล่าวจะเห็นว่าอำเภอฝางเป็นอำเภอที่มีอาณาเขตติดต่อกับชายแดนพม่าทางทิศตะวันตกประมาณ 50 กิโลเมตร อยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ไปทางทิศเหนือประมาณ 152 กิโลเมตร จากการที่อำเภอฝางมี

พื้นที่ติดกับชายแดนพม่า จึงเป็นสาเหตุที่สำคัญทำให้การอพยพเข้ามาของแรงงานต่างด้าวทำได้ง่าย ซึ่งบางคนหนีความอดอยากเข้ามา บางคนหนีการกดขี่ข่มเหงของทหารพม่า บางคนต้องการมาหางานทำในประเทศไทย เพื่อการมีชีวิตที่ดีกว่า ดังนั้นช่องทางทางด้านอำเภอฝางจึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่แรงงานต่างด้าวใช้เป็นช่องทางลักลอบเข้ามาหางานทำ ประกอบกับความต้องการแรงงานของคนในพื้นที่ที่ต้องการแรงงานในภาคเกษตรกรรม โดยเฉพาะการทำงานในสวนส้ม สวนลิ้นจี่ สวนกระเทียม เป็นต้น สำหรับแรงงานในภาคอุตสาหกรรมก็ต้องการแรงงานเช่นกัน โดยเฉพาะโรงงานอุตสาหกรรมกิ่งภาคเกษตรกรรมผลิตผลไม้กระป๋องและหน่อไม้สำเร็จรูป ดังนั้นเมื่อแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานก็จะเข้ามาทำงานในภาคดังกล่าว บางคนเมื่อมีโอกาสก็จะเข้ามาทำงานในตัวเมืองเชียงใหม่ หรือเมืองใหญ่ๆ ต่อไป

2. ปัญหายาเสพติด เนื่องจากอำเภอฝางมีแนวชายแดนที่ติดกับประเทศพม่ายาวถึง 50 กิโลเมตร ไม่มีการเปิดจุดผ่อนผันตามกฎหมาย แต่มีการลักลอบขนยาเสพติดอยู่เสมอ แนวทางแก้ไขของอำเภอคือ การป้องกันและปราบปรามและบำบัดผู้ติดยาเสพติด

3. ปัญหาราคาพืชผลทางการเกษตร เนื่องจากรายการส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จึงมักจะมีปัญหาราคาสินค้าตกต่ำเช่น กระเทียม หอมหัวใหญ่ ส้ม ลิ้นจี่ เป็นต้น แนวทางแก้ไขคือทางอำเภอพยายามเข้าไปประกันราคาพืชผลทางการเกษตรเหล่านี้ให้มีราคาอยู่ในระดับที่ไม่ต่ำเกินไป

4. ปัญหาความมั่นคง โดยเฉพาะการอพยพเข้ามาของชนกลุ่มน้อยที่หนีการสู้รบของพม่ากับชาวไทยใหญ่ อำเภอฝางมีประชากรที่เป็นชาวไทยภูเขา ชาวเขาอพยพ และชนกลุ่มน้อย เป็นจำนวนมากถึง 60,000 คน ซึ่งบางส่วนได้ขอสัญชาติไทยแล้วแต่บางส่วนยังไม่ได้ขอสัญชาติไทยอีกประมาณ 13,945 คน ซึ่งชนกลุ่มน้อยเหล่านี้เมื่อเข้ามาแล้วก็จะก่อให้เกิดปัญหาแก่ไทย เช่น การขยายตัวของประชากรชาวต่างด้าว ปัญหาโรคระบาด การลักลอบขนยาเสพติด เป็นต้น (ข้อมูลบรรยายสรุปอำเภอฝาง 2544)

อำเภอแม่ฮาด

อำเภอแม่ฮาดเป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่ติดกับชายแดนไทยพม่า ประกอบด้วย 7 ตำบลได้แก่ ตำบลแม่ฮาด ตำบลมะลิกา ตำบลแม่สาว ตำบลแม่นาวาง ตำบลบ้านหลวง ตำบลสันต้นมือ และตำบลท่าตอน มีประชากรทั้งหมด 72,104 คน อาชีพหลักของประชากรคือ อาชีพเกษตรกรรมได้แก่ ทำนา ปลูกข้าวโพด ถั่วเหลือง กระเทียม ทำสวนลิ้นจี่ สวนส้มเขียวหวาน เป็นต้น เป็นอำเภอที่อยู่ห่างจากตัวอำเภอเมือง

เชียงใหม่ไปทางทิศเหนือ 175 กิโลเมตร มีพื้นที่ทางทิศเหนือติดกับประเทศพม่า ประมาณ 44 กิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงมีป่าไม้และภูเขาล้อมรอบ

ภาพรวมปัญหาต่างๆ ของอำเภอแม่เอย

1. ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าว จากลักษณะภูมิประเทศของอำเภอแม่เอยดังกล่าว จะเห็นว่าอำเภอแม่เอยเป็นอีกอำเภอหนึ่งที่มีอาณาเขตติดต่อกับชายแดนพม่าทางทิศตะวันตกและทิศเหนือยาวประมาณ 44 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ไปทางทิศเหนือประมาณ 175 กิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศเช่นนี้จึงเป็นช่องทางที่แรงงานต่างด้าวลักลอบเข้ามาได้ง่ายอีกทางหนึ่ง และเมื่อเข้ามาแล้วก็จะมาทำงานในภาคเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะการเข้ามารับจ้างทำงานในสวนส้ม สวนลิ้นจี่ สวนกระเทียม และสวนมะม่วง เป็นต้น ซึ่งงานในภาคนี้จะเป็นงานประเภทใช้แรงงาน คนในพื้นที่ไม่นิยมทำเพราะถือเป็นงานหนัก บางคนจะเป็นผู้ประกอบการเอง เพราะมีที่ดินเป็นของตนเอง โดยเฉพาะการทำสวนลิ้นจี่และสวนกระเทียม แต่ถ้าเป็นประเภทสวนส้มส่วนมากคนต่างพื้นที่จะเข้ามาทำ เพราะต้องมีทุนมากและใช้แรงงานมาก ดังนั้นความจำเป็นในการใช้แรงงานต่างด้าวในภาคนี้จึงมีมากและเป็นทางเลือกที่ดีสำหรับนายจ้างผู้ประกอบการทั้งหลายที่ต้องการแรงงาน

2. ปัญหาเส้นเขตแดนระหว่างประเทศ ปัจจุบันมีพื้นที่ที่เกิดปัญหาการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือพื้นที่บริเวณคอยกลาง - คอยห้วยสะ โดยตั้งอยู่ในเขตเทือกเขาแดนลาวทางภาคเหนือตอนบน ห่างจากอำเภอแม่เอยไปทางทิศเหนือประมาณ 7 กิโลเมตร สาเหตุที่เกิดกรณีพิพาทคือเนื่องจากทั้งฝ่ายไทยและฝ่ายพม่ายึดถือแผนที่คนละฉบับ กล่าวคือ ฝ่ายไทยยึดถือแผนที่ประเทศไทย มาตราส่วน 1:50,000 ชื่อระวางอำเภอแม่เอย ลำดับชุด L 7010 หมายเลขระวาง 4849 3- 11 พิมพ์ครั้งที่ 4 - RTSD พิมพ์เมื่อธันวาคม 2529 ใช้แนวคอยผ้าห่มปก - คอยหมากกลาง - ถันคอยห้วยสะ - คอยแหลม เป็นเส้นแบ่งเขตแดน

สำหรับพม่า ยึดถือแผนที่ BURMA มาตราส่วน 1:63,360 ชื่อระวาง SAT STATB หมายเลข 93 P/8 สำรวจเมื่อ 19 ตุลาคม ค.ศ. 1911 (พ.ศ. 2454) พิมพ์เมื่อ ค.ศ. 1958 (พ.ศ. 2501) ใช้แนวคอยผ้าห่มปก - คอยหมากกลาง - คอยกลาง - คอยก๊วสูง - คอยหลักแต่ง - คอยแหลม เป็นเส้นแบ่งเขตแดน ทำให้มีพื้นที่คาบเกี่ยวกันประมาณ 32 ตารางกิโลเมตร อยู่ในเขตการปกครอง 3 ตำบล ของอำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ หมู่ที่ 9 ตำบลแม่เอย หมู่ที่ 14 ตำบลมะลิกา และหมู่ที่ 2 ตำบลท่าตอน (ข้อมูลบรรยายสรุปอำเภอแม่เอย พ.ศ. 2544)

3.2 สรุปภาพรวมของแรงงานต่างด้าวใน 5 อำเภอชายแดน จังหวัดเชียงใหม่

ตามจากลักษณะภูมิประเทศ 5 อำเภอคือ อำเภอเวียงแหง มีชายแดนติดกับประเทศสหภาพพม่าด้านทางทิศตะวันตก ประมาณ 31 กิโลเมตร อำเภอเชียงดาว 45 กิโลเมตร อำเภอไชยปราการ 5 กิโลเมตร อำเภอฝาง 50 กิโลเมตร อำเภอแม่อาย 44 กิโลเมตร ดังนั้น 5 อำเภอชายแดนที่มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศสหภาพพม่าทางทิศตะวันตก เป็นแนวยาวรวมแล้วประมาณ 175 กิโลเมตร จากลักษณะเช่นนี้จึงทำให้ชนกลุ่มน้อยในประเทศสหภาพพม่าโดยเฉพาะชาวไทยใหญ่ ปะหล่อง ปะโอ เป็นต้นที่อยู่ในรัฐฉาน ลักลอบเข้ามาทำงานในประเทศไทย นับวันจะเพิ่มมากขึ้น เมื่อพวกเขาเข้ามาแล้วจะเข้ามาทำงานในภาคเกษตรเป็นส่วนมากโดยเฉพาะในสวนส้ม สวนลิ้นจี่ สวนกระเทียม สวนมะม่วง เป็นต้น และโดยมากจะเป็นแรงงานประเภทกรรมกรใช้แรงงานหรือประเภทแรงงานไร้ฝีมือ

แรงงานบางคนเมื่อเข้ามาแล้วก็มีทั้งเป็นแรงงานที่ถูกต้องตามกฎหมายโดยนายจ้างจะนำไปจดทะเบียนให้ถูกต้องและบางคนก็เป็นแรงงานเถื่อนที่ไม่ได้จดทะเบียน เมื่อพวกเขาได้เข้ามาอาศัยตามบริเวณชายแดนแล้ว ต่อมาพวกเขาก็จะอพยพเข้ามาทำงานในตัวอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่หรือเมืองอื่นๆ พอพวกเขามีเงินมากขึ้น บางคนก็นำเงินไปซื้อที่ดินตามอำเภอที่ติดกับชายแดน 5 อำเภอ ดังกล่าวบางคนก็จะตั้งรกรากอยู่เป็นการถาวรซึ่งเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ก็เพิกเฉยไม่ได้มีปฏิกิริยาใด ๆ ต่อแรงงานเหล่านี้เลย อีกประการหนึ่งการที่มีแรงงานต่างด้าวเข้ามาเพิ่มขึ้นนั้นและมีปัญหาก็เพราะว่ามาตรการการจับกุมและส่งกลับของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่ได้ผลเท่าที่ควร เพราะแรงงานต่างด้าวหลังถูกผลักดันออกไปแล้วก็จะลักลอบเข้ามาอีก พวกเขาไม่ไปที่อื่นอีกแล้วนอกจากประเทศไทยที่มีเศรษฐกิจดีกว่าประเทศที่ตนอาศัย ซึ่งตรงนี้เป็นธรรมชาติของมนุษย์ย่อมแสวงหาสิ่งที่ดีกว่าในชีวิตเสมอ ในเมื่ออยู่ในประเทศตนเองไม่มีความสุข เพราะถูกกดขี่ข่มเหง รายได้ต่ำ มีความเป็นอยู่ที่ยากลำบาก ดังนั้นพวกเขาก็จะอพยพเข้ามาแสวงหาโชคในประเทศไทย ซึ่งนับวันจะเพิ่มมากขึ้น และนี่คือสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในอำเภอที่ติดกับชายแดนไทย - พม่าของจังหวัดเชียงใหม่ในปัจจุบันดังมีสถิติต่อไปนี้

3.2.1 สถิติของแรงงานพม่าที่เข้ามาทำงานในจังหวัดเชียงใหม่และได้ขึ้นทะเบียนถูกต้อง ตาม
กฎหมาย ปี 2544 ระหว่างวันที่ 24 ก.ย. – 25 ต.ค.2544

ประเภทกิจการ	พม่า		รวม
	ชาย	หญิง	
1.พืชไร่ ทำสวน	8,188	5,553	13,741
2. ทำเหมืองแร่	20	6	26
3. เครื่องเคลือบดินเผา	119	40	159
4. ก่อสร้าง คานเรือน	1,800	1,028	2,828
5. โรงสีข้าว	58	9	67
6. เลี้ยงสัตว์	423	167	590
7.เคลื่อนย้ายสินค้าในโกดัง	377	149	526
8.ผู้รับใช้ในบ้าน	266	2,615	2,881
ประเภทกิจการพิเศษ(10)			
* มีนายจ้าง (พ. 1)	2,488	2,621	5,109
* ไม่มีนายจ้าง (พ. 2)	1,518	1,346	2,864
รวม	15,257	13,534	28,791

(ข้อมูลจัดทำทางานจังหวัดเชียงใหม่ ปี 2544)

จากตารางข้างบนจะเห็นว่า แรงงานพม่าที่เข้ามาในจังหวัดเชียงใหม่ในปี พ.ศ. 2544 ที่ได้
จดทะเบียนถูกต้องมีทั้งหมด 28,791 คน เป็นชายมากกว่าหญิง กิจการที่พวกเขาเข้าไปทำงานมากที่สุด
คือ พืชไร่ ทำสวน มีจำนวน 13,741 คน รองลงมาคืองานก่อสร้าง คานเรือน จำนวน 2,828 คน ทำงานใน
กิจกรรมพิเศษที่มีนายจ้างทั้งหมด 5,109 คน และที่ไม่มีนายจ้างจำนวน 2,864 คน

3.2.2 ผลการต่ออายุใบอนุญาตการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าหลบหนีเข้าเมือง
ในจังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างวันที่ 24 กุมภาพันธ์ - 25 มีนาคม 2545

ประเภทกิจการ	จำนวนนายจ้าง	พม่า		รวม
		ชาย	หญิง	
1.พืชไร่ ทำสวน	2,874	6,760	4,638	11,398
2. ทำเหมืองแร่	4	10	6	16
3. เครื่องเคลือบดินเผา	52	271	154	425
4. ก่อสร้าง คานเรือน	659	1,597	922	2,519
5. โรงสีข้าว	32	49	14	63
6. เลี้ยงสัตว์	188	315	124	439
7. เคลื่อนย้ายสินค้าในโกดัง	182	317	461	461
8. ผู้รับใช้ในบ้าน	1,786	213	2,010	2,223
ประเภทกิจการพิเศษ(10)				
* มีนายจ้าง (พ. 1)	1,887	2,023	1,958	3,981
* ไม่มีนายจ้าง (พ. 2)	-	1,294	1,071	2,365
รวม	7,664	12,849	11,041	23,890

(ข้อมูลจัดทำทางานจังหวัดเชียงใหม่ 2545)

จากตารางข้างบนจะเห็นว่าผลการต่ออายุการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าระหว่างวันที่ 24 กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ 25 มีนาคม 2545 มีจำนวน 23,890 คน ลดลงจากปี 2544 จำนวน 4,901 คน

3.2.3 สรุปผลการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวชาวพม่าจำแนกตาม 5 อำเภอชายแดน
ในจังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2545 มีดังนี้

อำเภอ	จำนวนนายจ้าง(ราย)	กิจการพิเศษพ.2	สัญชาติ
			พม่า
เวียงแหง	30	102	240
เชียงดาว	242	112	1,041
ฝาง	1,151	531	7,552
ไชยปราการ	180	58	840
แม่อาย	237	60	1,956
รวม	1,840	1,726	11,629

(ข้อมูลจากสำนักงานแรงงานจังหวัดเชียงใหม่ ปี2545)

จากตารางข้างบนจะเห็นว่า แรงงานต่างด้าวชาวพม่าที่อพยพเข้ามาในเขต 5 อำเภอชายแดน จังหวัดเชียงใหม่ที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายในปี พ.ศ. 2545 มีทั้งหมดจำนวน 11, 629 คน อำเภอที่มี แรงงานต่างด้าวมาจดทะเบียนมากที่สุดคือ อำเภอฝาง มีจำนวน 7,552 คน รองลงมาอำเภอแม่อาย มีจำนวน 1,956 คน

อย่างไรก็ตามจากการที่รัฐบาลได้มีนโยบายให้แรงงานต่างด้าวไปจดทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมายทำให้จัดหางานจังหวัดเชียงใหม่เก็บเงินค่าธรรมเนียมได้ทั้งสิ้น 44,727,250 บาท ซึ่งประกอบด้วยเงินค่าธรรมเนียมใบอนุญาต 6 เดือน 3,600 บาท เงินค่าธรรมเนียมใบอนุญาต 1 ปี 39,814,450 บาท เงินค่าทะเบียนและผลิตใบอนุญาตทำงาน 3,318,450 บาท และเงินค่าทดแทน (กรณีไม่มาต่ออายุ) 1,591,000 บาท (ข้อมูลจัดหางานจังหวัดเชียงใหม่ 2545)

3.2.4 สถิติการจับกุมและการส่งกลับบุคคลต่างด้าวของตม.เชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2542 – 2545

เดือน	การจับกุม				การส่งออก			
	พ.ศ.2542	พ.ศ. 2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ.2545	พ.ศ.2542	พ.ศ.2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545
ม.ค.	28	14	46	21	298	176	271	143
ก.พ.	10	56	112	52	318	206	419	187
มี.ค.	17	61	62	162	427	291	152	202
เม.ย.	14	24	70	205	272	180	290	202
พ.ค.	18	33	48	-	478	285	297	-
มิ.ย.	25	64	125	-	723	256	376	-
ก.ค.	14	85	93	-	310	287	655	-
ส.ค.	9	66	114	-	217	1,906	415	-
ก.ย.	11	200	6	-	150	328	157	-
ต.ค.	20	12	1	-	83	143	55	-
พ.ย.	30	20	2	-	82	67	48	-
ธ.ค.	42	164	12	-	123	205	99	-
รวม	238	799	691	440	3,481	4,330	3,234	734

(ข้อมูล จากสำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ณ.วันที่30 เมษายน 2545)

จากสถิติการจับกุมแรงงานต่างด้าวของตำรวจตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดเชียงใหม่จะเห็นว่า การจับกุมในเดือนกันยายน 2543 จับกุมแรงงานต่างด้าวได้มากที่สุด คือ 200 คน และปีนี้รวมแล้วจับกุมได้มากที่สุดคือ 799 คน ส่วนการส่งออกนั้นเดือนสิงหาคมในปีเดียวกันส่งแรงงานต่างด้าวได้มากที่สุด จำนวน 1,906 คน ในขณะเดียวกันก็ส่งแรงงานต่างด้าวกลับประเทศมากที่สุดเป็นจำนวน 4,330 คน

3.2.5 สถิติการจับกุมและการส่งกลับบุคคลต่างด้าวของตม. ฝ่าย จังหวัดเชียงใหม่ปี พ.ศ. 2542 – 2545

เดือน	การจับกุม				การส่งออก			
	พ.ศ.2542	พ.ศ. 2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ.2545	พ.ศ.2542	พ.ศ.2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545
ม.ค.	22	3	6	13	20	28	53	57
ก.พ.	28	20	5	87	56	69	76	75
มี.ค.	0	5	0	44	113	93	69	89
เม.ย.	8	5	0	-	47	50	84	-
พ.ค.	0	16	4	-	178	211	46	-
มิ.ย.	0	6	5	-	749	79	127	-
ก.ค.	0	0	10	-	225	94	85	-
ส.ค.	0	10	5	-	39	89	97	-
ก.ย.	0	0	0	-	59	114	0	-
ต.ค.	0	6	0	-	37	31	0	-
พ.ย.	8	18	0	-	123	65	0	-
ธ.ค.	14	19	0		76	55	0	-
รวม	80	108	35	144	1,722	978	637	221

(ข้อมูลด่านตำรวจตรวจคนเข้าเมืองอำเภอฝาง ณ ปี 2545)

จากข้อมูลสถิติการจับกุมของด่านตำรวจตรวจคนเข้าเมืองอำเภอฝางจะเห็นว่าปี 2545 จับกุมแรงงานต่างด้าวได้มากที่สุดจำนวน 144 คน และมีการส่งออกนอกประเทศในปี 2542 มากที่สุดจำนวน 1,722 คน

สำหรับการอพยพเข้ามาสู่จังหวัดเชียงใหม่ของชาวพม่าแยกตามรัฐต่างๆ มีดังต่อไปนี้

1. รัฐฉาน (Shan State) มีพรมแดนติดกับภาคเหนือของไทย เป็นดินแดนชาวไตกลุ่มต่างๆ ได้แก่ ไทยใหญ่ ไทยลื้อ ไทยจีน และชนกลุ่มน้อยอื่นๆ เช่น ว้า ปะหล่อง อาข่า ลีซู จินฮ่อ ปะโอ เป็นต้น ประชาชนในเขตนี้ทยอยเข้ามาในประเทศไทยนานแล้ว แต่คลื่นระลอกใหญ่ เกิดขึ้นหลัง พ.ศ. 2531 และทะลักเข้ามามากที่สุดหลังขุนส่าข้ามอบตัวกับรัฐบาลพม่า เมื่อ พ.ศ. 2539 คณะกรรมการเครือข่ายเยาวชนรัฐฉานได้คาดการณ์ว่าชาวรัฐฉานที่เดินทางเข้ามาตามช่องทางจังหวัดเชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน ตั้งแต่กรมกราคม 2539 – ธันวาคม 2540 ว่ามีจำนวนรวม 90,000 คน แรงงานอพยพจากรัฐฉานที่เข้ามาก่อนพ.ศ. 2533 มักจะมีญาติพี่น้องที่มาอยู่ก่อนได้รับบัตรประจำตัวบุคคลพื้นที่สูงและทำงานในไร่ สวน แถบไม้ไผ่จากชายแดนนัก

ระหว่าง พ.ศ. 2533 – 2537 เด็กหนุ่มและชายฉกรรจ์จะหลบหนีการเกณฑ์ทหารของกองกำลังไทยใหญ่ และการเกณฑ์ลูกหาบของรัฐฉานเข้ามามาก ขณะเดียวกันภาวะยากแค้นอย่างรุนแรงและการใช้แรงงานทาสเพื่อสร้างทางรถไฟแถบทางตอนใต้รัฐฉานทำให้ประชาชนอพยพเข้ามามากขึ้น และกระจายตัวไปสู่จังหวัดต่างๆ ของไทย จากนั้นนับจาก พ.ศ. 2539 รัฐบาลทหารได้บุกเข้ารัฐฉานดำเนินนโยบายตัดขาดกำลังเสบียงอาหาร ทู่น การข่าว และกำลังพล เพื่อตัดการสนับสนุนของกองกำลัง SURA (Shan United Revolution Amy) ที่แยกตัวจาก MTA (Mong Tai Amy) มาสู้รบต่อ และได้ดำเนินการขับไล่ประชาชนออกจากหมู่บ้านให้เข้าสู่พื้นที่ควบคุมอย่างค่อเนื่องควบคู่ไปกับการใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบ

ใน พ.ศ. 2539 มีจำนวนผู้ถูกบังคับออกจากหมู่บ้านราว 100,000 คน จาก 600 หมู่บ้าน ใน 8 เมือง ส่วนใน พ.ศ. 2540 รัฐบาลพม่าได้ขยายเขตปฏิบัติการมีประชาชนต้องโยกย้ายอีก 200,000 คน รวมทั้งหมดยกกว่า 300,000 คน จำนวนนี้ไม่ต่ำกว่า 30,000 คน ทะลักเข้ามาในประเทศไทย ใน พ.ศ. 2539 และอีกกว่า 34,000 – 50,000 คนหลังไหลเข้ามาในช่วง 7 เดือนแรกของ พ.ศ. 2540 การหลบหนีเข้ามามีสภาพเช่นผู้ลี้ภัย แต่ทางการไทยไม่มีค่ายพักพิงรองรับ ทำให้ผู้อพยพกระจายไปเป็นแรงงานอย่างรวดเร็ว และสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมไทยได้ง่ายเพราะวัฒนธรรมและหน้าตาคล้ายคลึงกัน

2. รัฐกะเหรี่ยง เขตนี้มีชนเผ่ากะเหรี่ยงคะยา คะยอว์ คะยาน ไทยใหญ่ อาศัยอยู่ นับจาก พ.ศ. 2539 เป็นต้นมา หลังจากทีรัฐบาลพม่าดำเนินนโยบายตัดขาดสี่ ประการ (The Four Cuts Strategy เป็นการตัดกำลังฝ่ายต่อต้าน คือ 1) ตัดอาหาร 2) ตัดเงินทุน 3) ตัดการข่าว 4) ตัดกำลังพล และจัดการอพยพผู้คนจากป่าเข้าสู่พื้นที่ควบคุมทำให้ชาวกะเหรี่ยงหลบหนีการละเมิดสิทธิมนุษยชนรวมทั้งการสู้รบในรูปแบบ

ของผู้ลี้ภัยเข้ามายังประเทศไทยแต่มีจำนวนไม่มากนักเพราะนายหน้าค้าแรงงานยังไม่เข้าไปเขตนี้ เนื่องจากเป็นเขตหุบเขาและอยู่ห่างไกลจากตัวเมืองและผู้ลี้ภัยยังหวังจะได้กลับไปยังถิ่นฐานของตนเอง (ผู้จัดการรายวัน 12 มีนาคม พ.ศ. 2541)

3.3 ประเภทผู้อพยพเข้ามาใช้แรงงานในประเทศไทยของชาวพม่า

สำหรับผู้อพยพชาวพม่าที่เข้ามาสู่ประเทศไทยนั้นจากการศึกษาของ ขจัตถ์ นุรักษ์พัฒน์ ในเรื่อง ชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่าได้แบ่งประเภทไว้ดังนี้คือ

1. แบ่งตามเชื้อชาติ ผู้พลัดถิ่นฯ ที่อาศัยกระจัดกระจายอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ทางชายแดน ด้านพม่ามีหลายเชื้อชาติได้แก่ กระเหรี่ยง มอญ ไทยใหญ่ คนเชื้อลาว คนเชื้อสายไทย

2. แบ่งตามระยะเวลาการอพยพ ผู้พลัดถิ่นฯ เหล่านี้ต่างพากันเข้าสู่ประเทศไทยในระยะเวลาที่ต่างกัน บางพวกเพิ่งจะอพยพเข้ามาในระยะเวลา 25 ปี เช่นผู้พลัดถิ่นทางด้านจังหวัดระนอง กาญจนบุรี และบางกลุ่มอยู่มานานกว่า 45 ปี เช่น พวกไทยใหญ่ในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เป็นต้น สำหรับการแบ่งตามระยะเวลาที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดนั้น มีหลักเกณฑ์ว่าผู้พลัดถิ่นฯ ที่เข้ามาก่อนวันที่ 9 มีนาคม 2519 ถือว่าเป็นผู้พลัดถิ่นฯ รุ่นเก่าที่ทางราชการมีนโยบายผ่อนปรนให้อยู่อาศัยเป็นการชั่วคราวเพื่อรอการผลักดันออกนอกราชอาณาจักรต่อไปส่วนผู้พลัดถิ่นฯ ที่เข้ามาหลังวันที่ 9 มีนาคม 2519 ถือว่าเป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายจะต้องทำการสะกดก้นและผลักดันอย่างเด็ดขาดโดยเจ้าหน้าที่จะจับกุมดำเนินคดีกฎหมายฐานหลบหนีเข้าเมืองโดยเคร่งครัดทุกราย ปัจจุบัน (2544) รัฐบาลของนายกฯทักษิณ ชินวัตร มีนโยบายรับแรงงานต่างด้าวผู้อพยพหลบหนีเข้าเมืองอย่างไม่จำกัดจำนวน โดยให้มีการจดทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมาย

ที่ผ่านมา การมีนโยบายผ่อนปรนให้ผู้พลัดถิ่นฯ ที่เข้ามาก่อนวันที่ 9 มีนาคม 2519 อยู่อาศัยเป็นการชั่วคราว เพื่อรอการผลักดัน ในทางปฏิบัติแล้วคนเหล่านี้ได้ตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่เป็นหลักแหล่ง มีการผ่อนปรนให้สามารถประกอบอาชีพได้บางประเภท ตลอดจนผ่อนผันให้ลูกหลานของคนเหล่านี้ได้เข้าศึกษาในโรงเรียน จึงดูเหมือนเป็นการยอมรับเป็นนัยๆ ว่า ทางราชการจะไม่ส่งผู้พลัดถิ่นกลับประเทศ และการที่ลูกหลานของผู้พลัดถิ่นฯ ได้รับการศึกษาในโรงเรียนไทย ไม่ช้าไม่นานเด็กรุ่นใหม่เหล่านี้ก็จะผสมผสานกับคนไทยรับเอาวัฒนธรรมไทยและกลายเป็นคนไทยโดยทางพฤตินัยแม้จะยังไม่ได้รับสัญชาติไทยก็ตาม

2. แบ่งตามสภาพภูมิศาสตร์ แบ่งได้เป็น 3 พื้นที่คือ พื้นที่ด้านใต้ ได้แก่ พื้นที่จังหวัดระนอง ชุมพร ประจวบคีรีขันธ์ ผู้พลัดถิ่นฯ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพวกที่เข้ามาขายแรงงานประกอบด้วย พวกพม่า

มอญและคนเชื้อสายไทยจากมะริดหรือคนไทยมะริด พื้นที่ตะวันตก ได้แก่พื้นที่จังหวัดราชบุรี และตาก ผู้พลัดถิ่นฯ ส่วนใหญ่เป็นคนมอญ พม่า กะเหรี่ยง คนเชื้อสายลาว เนปาลและคนเชื้อสายไทย พื้นที่ด้านเหนือ ได้แก่ พื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่และเชียงราย ผู้พลัดถิ่นฯ ส่วนใหญ่เป็นพวกกะเหรี่ยงและไทยใหญ่

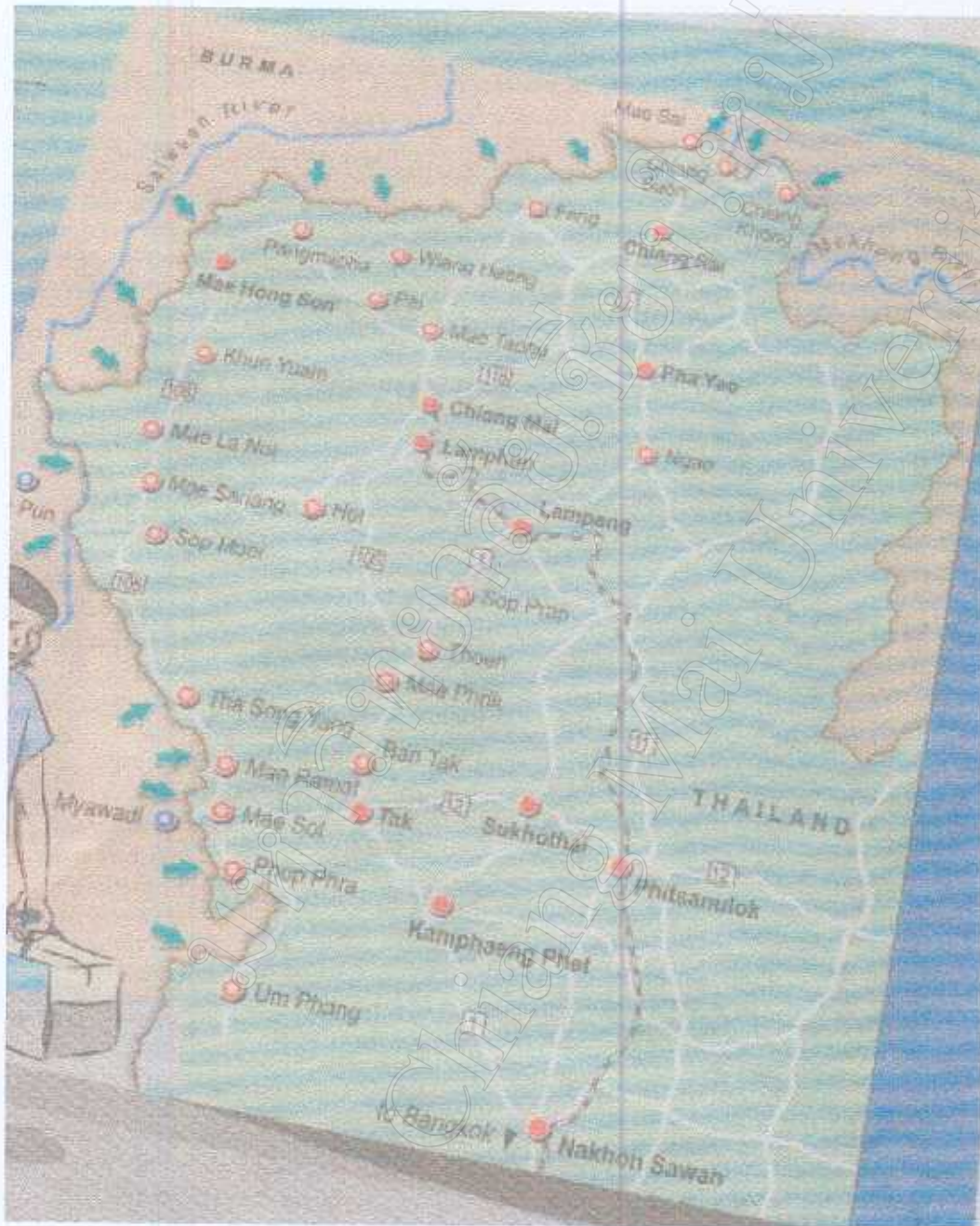
3. แบ่งตามถิ่นที่อยู่ ผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่าส่วนใหญ่ อาศัยอยู่ในพื้นที่ชายแดนติดต่อกับพม่า

พื้นที่ด้านใต้ ได้แก่ จังหวัดระนอง ชุมพร และประจวบคีรีขันธ์ พื้นที่เกือบทุกอำเภอในจังหวัดเหล่านี้รวมทั้งอำเภอเมืองด้วย มีอาณาบริเวณติดต่อกับพม่า ดังนั้นจึงมีผู้พลัดถิ่นฯ ชาวมอญ พม่า และคนเชื้อสายไทย กระจุกกระจายอยู่หลายอำเภอ

พื้นที่ตะวันตก ได้แก่ พื้นที่จังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี และตาก สำหรับจังหวัดราชบุรี ผู้พลัดถิ่นฯ อาศัยอยู่เฉพาะอำเภอสวนผึ้ง ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับพม่า ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี ผู้พลัดถิ่นฯ อาศัยอยู่หลายอำเภอได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอทองผาภูมิ อำเภอสังขละบุรี อำเภอไทรโยค และอำเภอศรีสวัสดิ์ จากตัวเลขของกรมการปกครองเมื่อปี 2529 ปรากฏว่ามีผู้พลัดถิ่นฯ ในจังหวัดกาญจนบุรีทั้งหมด 27,728 คน ในจำนวนนี้เป็นคนมอญมากที่สุด นอกจากนี้ก็มีคนพม่า คนเชื้อสายลาว กะเหรี่ยง เนปาล ในพื้นที่จังหวัดตาก ผู้พลัดถิ่นฯ ส่วนใหญ่เป็นกะเหรี่ยงและคนเชื้อสายไทย...

พื้นที่ด้านเหนือ ผู้พลัดถิ่นฯ ส่วนใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นกะเหรี่ยงและไทยใหญ่ อาศัยอยู่กระจุกกระจายหลายอำเภอ เช่น อำเภอเมือง อำเภอขุนยวม อำเภอแม่สะเรียง ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ มีเพียง 2-3 อำเภอเท่านั้น ที่เข้ามาอาศัยอยู่ ได้แก่อำเภอเชียงดาว อำเภอฝาง อำเภอแม่อาว (ปัจจุบันพ.ศ. 2544 มีเพิ่มอีก 2 อำเภอคือ เวียงแหง และไชยปราการ) ส่วนผู้พลัดถิ่นฯ ในจังหวัดเชียงรายอาจแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกได้แก่ผู้อพยพมาอาศัยนานกว่า 45 ปี เช่น ชาวไทยใหญ่ที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย อีกกลุ่มหนึ่งได้แก่ พวกไทยใหญ่ที่บ้านเทอดไทยหรือบ้านหินแตกซึ่งอพยพเข้ามาในระยะ 20 – 25 ปี ที่ผ่านมานี้ ซึ่งการอพยพเข้ามาของชาวพม่าเชื้อชาติต่างๆ ดังกล่าวแสดงแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 : แสดงแผนที่การอพยพเข้ามาสู่จังหวัดต่างๆของแรงงานต่างด้าวชาวพม่า

ที่มา : Bangkok Post. April, 2002 : 2

3.4 สาเหตุในการหลบหนีเข้าประเทศไทย

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้พลัดถิ่น ชาวพม่าเข้าสู่ประเทศไทยมี 2 ประการด้วยกันคือ ปัจจัยที่เป็นเหตุผลักดันประการหนึ่ง และปัจจัยที่เป็นเหตุจูงใจอีกประการหนึ่ง

ปัจจัยที่เป็นเหตุผลักดัน (Push Factors) ผู้พลัดถิ่นฯ ส่วนใหญ่ พากันอพยพหนีความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นในพม่ามีสาเหตุมาจาก

1. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ภาวะเศรษฐกิจของพม่า โดยส่วนรวมในช่วง 20 ปีที่ผ่านมาอยู่ในสภาพที่ย่ำแย่ รัฐบาลฉ้อฉลนโยบายปิดประเทศประชาชนมีรายได้ต่ำ อัตรารายได้เฉลี่ยของประชากรต่อคนมีเพียงปีละ 174 เหรียญสหรัฐเท่านั้น ประสบปัญหาการขาดแคลนเครื่องอุปโภคบริโภค

ผู้พลัดถิ่นฯ ซึ่งเป็นชาวไร่ชาวนาเป็นส่วนใหญ่ทำไร่นานาไม่ได้ผล นอกจากจะเป็นเพราะฝนแล้งและสาเหตุอื่น ๆ แล้ว การสู้รบระหว่างทหารพม่า กับกองกำลัง ฝ่ายกบฏ ก็มีผลกระทบต่อการประกอบอาชีพของชาวบ้านด้วย ดังนั้น พวกนี้จึงพากันละทิ้งถิ่นที่อยู่ เข้ามาอาศัย ในประเทศไทย

2. ปัญหาด้านการเมือง ในพื้นที่ชายแดนด้านพม่า ส่วนใหญ่อยู่ภายใต้อิทธิพลของชนกลุ่มน้อย ที่เป็นกบฏต่อรัฐบาลพม่า กำลังกบฏชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ได้อาศัยบรรดาชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ เป็นฐานในการส่งกำลังบำรุง รวมทั้งใช้เป็นหูเป็นตาคอยหาข่าวความเคลื่อนไหวของทหารพม่า อย่างไรก็ตามเมื่อทหารพม่าสามารถเข้ามาควบคุมหมู่บ้านได้ก็มักจะสร้างความเดือดร้อนให้กับชาวบ้าน จึงเป็นผลให้ชนกลุ่มน้อยที่เป็นชาวบ้านธรรมดาพากันหลบ หนีเข้าสู่เขตไทยเพื่อให้พ้นจากการบีบคั้นของทหารพม่า

3. ปัญหาด้านความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินในพื้นที่ชายแดนที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของกบฏชนกลุ่มน้อยพอถึงช่วงฤดูแล้งของทุกปี รัฐบาลพม่าจะส่งกำลังทหารเข้ากวาดล้างจุดต่าง ๆ ที่เป็นที่มั่นของกองกำลังฝ่ายกบฏ ในการสู้รบกันชาวบ้าน ที่อาศัยอยู่ในบริเวณ นั้นต้องเดือดร้อนไปด้วย อย่างกรณี เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2543 กองกำลังทหารพม่า จำนวน 500 คน ผสมกับกองกำลังว่าแดง UWSA, (United wa state Army) ได้โจมตีฐานที่มั่นทหารไทยใหญ่ฐานคอยคำติดแนวชายแดนไทยพื้นที่ ต.เปียงหลวง อ.เวียงแหง จ.เชียงใหม่ ห่างจากตัวเมือง เชียงใหม่ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือประมาณ 200 กิโลเมตร (ไทยนิวส์, 8 พฤศจิกายน 2543 : 2) กรณีเช่นนี้เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ ผู้พลัดถิ่นฯ พากันอพยพหลบหนีเข้าสู่ประเทศไทย

สำหรับปัจจัยที่เป็นเหตุชักจูง (Pull Factors) สาเหตุที่ดึงดูดหรือชักจูง ให้ผู้พลัดถิ่นอพยพ เข้า มาสู่ประเทศไทยมีหลายประการ คือ

1. ความโอบอ้อมอารีของคนไทยกิตติศัพท์ ความโอบอ้อมอารีของคนไทยต่อ คนต่างชาติ มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ การอพยพเข้าพึ่งพระบรมโพธิสมภารของคนมอญ คนจีน และคนญวน ใน สมัย กรุงธนบุรีและสมัยต้นกรุงรัตน โกสินทร์เป็นหลักฐานอย่างดี แสดงถึงความโอบอ้อมอารี อันเป็น ลักษณะประจำชาติของคนไทย เพราะฉะนั้นการที่คนไทยมีใจเมตตาปรานี ให้การต้อนรับ คนต่างชาติ โดยไม่รังเกียจเคียดแค้นที่ก็เป็นเหตุชักจูงใจอีกประการที่ทำให้ผู้พลัดถิ่นฯ เดินทางสู่ประเทศไทย

2. สภาพเศรษฐกิจที่ดีกว่า แม้สภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปของประเทศไทย จะไม่ดีนัก เมื่อเทียบกับประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศ แต่เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขต ติดต่อกันทั้งหมด ยกเว้นมาเลเซีย ปรากฏว่าประเทศไทย มีสภาพเศรษฐกิจที่ดีกว่าประเทศเหล่านี้ มีสภาพ ความเป็นอยู่ที่สะดวกสบายกว่า เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงเป็นสิ่งที่ชักจูงใจให้บรรดาผู้พลัดถิ่นฯ เดินทาง เข้ามา แสวงหาชีวิตที่ดีกว่าในประเทศไทย

3. ความต้องการแรงงาน โดยเฉพาะนายทุนไทยที่มีกิจการเหมืองแร่ ทำไร่ และ กิจการ เมาถ่าน นิยมจ้างแรงงานพม่ากันมาก ซึ่งนับเป็นปัจจัยดึงดูดที่สำคัญประการหนึ่ง ที่ร้ายไปกว่า นั้นคือ นายทุนบางคนถึงกับจ้างให้ผู้พลัดถิ่นฯ ที่ทำงานอยู่กับตนไปรับเอาพรรคพวกเพื่อนฝูงในพม่า เข้ามาทำงานด้วย

4. การผ่อนปรนของรัฐบาล การผ่อนปรนของรัฐบาล ทุกยุคทุกสมัย ก็เป็นอีก เหตุผล หนึ่งที่ทำให้ผู้พลัดถิ่นฯ เดินทางเข้าสู่ประเทศไทย แม้จะไม่ใช่ว่าปัจจัยดึงดูดโดยตรง แต่ก็มีผลกระทบ โดย ทางอ้อม เพราะถ้าหากผู้พลัดถิ่นฯ ได้ทราบข่าวสารทำนองที่ว่า เจ้าหน้าที่ไทยมีมาตรการ จัดการ อย่าง เค็ดขาด ใครจีนหลบหนีเข้ามาในเขตไทยจะถูกจับกุมคุมขัง หรือถูกยิงทิ้ง ถ้ามีข่าวสารเช่นนี้ก็ เชื่อว่าจะ ทำให้ผู้พลัดถิ่นฯ เกิดความลังเลหรือเปลี่ยนใจไม่เข้าไทยเลยก็เป็นได้

ปัญหาที่เกิดจากผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่า

ผู้พลัดถิ่นฯ เชื้อชาติต่าง ๆ ได้สร้างปัญหามากมายให้กับรัฐบาล และเพื่อความเป็นธรรมกับ ผู้พลัดถิ่นฯ จะขอแยกผู้พลัดถิ่นฯ เป็น 2 ประเภท คือ ผู้พลัดถิ่นฯ ที่เป็นชาวบ้านธรรมดา และผู้พลัดถิ่นฯ ที่เป็นกองกำลัง เพราะผู้พลัดถิ่นฯ แต่ละประเภทได้สร้างปัญหาแตกต่างกันไป

1. ผู้พลัดถิ่นฯ ที่มีใช้กองกำลัง ผู้พลัดถิ่นฯ ถิ่นฯ ที่อาศัยกระจัดกระจายกัน ใน 9 จังหวัดที่มี อาณาเขตติดต่อกับพม่า ได้ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ปัญหาการแย่งอาชีพคนไทย กิจการที่นิยมจ้างแรงงานผู้พลัดถิ่นได้แก่ กิจการเหมืองแร่ เผลอาน และทำไร่ เนื่องจากนายทุนคนไทยสามารถจ้างในอัตราที่ถูกกว่าคนไทย ปกครองได้ง่ายกว่า จึงทำให้เป็นการแย่งอาชีพของคนไทยไปเป็นจำนวนมาก

1.2 ปัญหาการแย่งที่ทำกินในขณะที่ชาวไร่ชาวนาไทยกำลังประสบกับ ปัญหา ขาดแคลนที่ทำกิน ต้องบุกรุกเข้าไปทำกินในพื้นที่ป่าสงวนเป็นจำนวนมากนั้น ก็ปรากฏว่าได้มี ผู้พลัดถิ่น จากพม่าเข้ามาจับจองที่ดินเพื่อทำการเกษตรกรรมในพื้นที่ชายแดนบางแห่ง โดยไม่ได้เสียภาษีให้แก่รัฐ แต่อย่างใด และการกระทำดังกล่าวนอกจากจะเป็นการแบ่ง ที่ดินทำกินของคนไทยในพื้นที่โดยตรงแล้ว ยังเป็นการทำลายป่าไม้อันเป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติด้วย

1.3 ปัญหาการนำเงินตราออกนอกประเทศ ในขณะที่ประเทศไทยสนับสนุน ให้คนไทยไปขายแรงงานในต่างประเทศ เพื่อนำเงินตราเข้าประเทศนั้น ก็ปรากฏว่า ผู้พลัดถิ่น ขายแรงงานได้เงินตรากลับพม่าซึ่งทำให้ประเทศไทยต้องสูญเสียเงินตราไปเป็นจำนวนหนึ่ง ในแต่ละปี

1.4 ปัญหาด้านการปกครอง เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองซึ่งมีงานประจำล้นมืออยู่แล้ว ต้องมาเสียเวลาในการควบคุมดูแลเป็นไปอย่างลำบากไม่สามารถควบคุมได้อย่างเต็มที่ การที่มีผู้พลัดถิ่น เล็ดลอดหลบหนีออกจากจังหวัดตากและจังหวัดน่านหนึ่งนั้นเป็นอุทาหรณ์อย่างดียิ่งจุดอ่อน ของเจ้าหน้าที่บ้านเมืองในการควบคุมดูแลพวกนี้

1.5 ปัญหาด้านสังคม ผู้พลัดถิ่น เหล่านี้ เป็นชนกลุ่มน้อยที่มีภาษาขนบธรรมเนียมประเพณีแตกต่างไปจากคนไทย อาจจะมีข้อยกเว้นสำหรับชาวไทยใหญ่ที่มีภาษาขนบ ธรรมเนียมประเพณีคล้ายคลึงกับคนในพื้นที่ภาคเหนือ แต่มีผู้พลัดถิ่น โดยทั่วไป แล้วมีความแตกต่าง ไปจากคนไทย ซึ่งจะเป็นปัญหาด้านสังคมในกรณีที่พวกนี้อยู่อาศัยต่อไปเป็นระยะเวลานาน ขณะ เดียวกันสถานะทางกฎหมายก็เป็นเพียงผู้พลัดถิ่น ลูกหลานที่เกิดมาก็ไม่ได้รับสัญชาติไทย ทั้งที่เกิดใน ประเทศไทยได้เรียนหนังสือในชั้นต้นจากโรงเรียนไทย สามารถพูดภาษาไทยได้ ทำยที่สุดลูกหลาน ของผู้พลัดถิ่น ก็จะเกิดความสับสนไม่แน่ใจว่าในอนาคตข้างหน้าตัวเองจะเป็นคนชาติใดกันแน่ บางคนอาจจะหลบหนีออกนอกเขตควบคุมเพื่อเข้ามาศึกษาต่อหรือเข้ามาหางานทำในจังหวัดที่มีโอกาสดีกว่าในพื้นที่ที่ตนเคยอาศัยอยู่ ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาและภาระแก่เจ้าหน้าที่ไม่มีวันสิ้นสุด

1.6 ปัญหาความปลอดภัยบริเวณชายแดน เนื่องจากการเข้าออกบริเวณชาย แดนกระทำได้ง่าย เจ้าหน้าที่ไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง ซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่ไม่ปรารถนาดี แทรกซึมปะปนเข้ามา อาจจะเป็นสายลับต่างชาติ หรืออาชญากรก็ได้ บุคคลเหล่านี้ ล้วน

แล้วแต่จะก่อให้เกิดปัญหาความมั่นคงปลอดภัยต่อคนไทย และต่อประเทศไทยเป็นส่วนรวม นอกจากนี้แล้ว ในชุมชนผู้พลัดถิ่นฯ ที่อาศัยบริเวณชายแดน อาจจะมีกองกำลังของกลุ่มกบฏเข้ามาอาศัยพักพิง หรือแสวงหาเสบียงอาหาร ซึ่งก็อาจกลายเป็นเป้าหมายให้ทหารพม่าติดตามโจมตีล่าแดนเข้ามาจนก่อให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของราษฎรไทยบริเวณชายแดนได้

2. ผู้พลัดถิ่นฯ ที่เป็นกองกำลัง กองกำลังผู้พลัดถิ่นฯ กลุ่มต่าง ๆ ที่แอบหลบเข้าตั้งฐาน ปฏิบัติการในเขตไทยก็ดี หรือหลบเข้ามาอาศัยพักพิงยามเมื่อถูกทหารพม่ากวาดล้างโจมตีก็ดี ได้ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ที่มีผลกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศไทย ดังนี้

2.1 ปัญหาการละเมิดอธิปไตย ก่อนที่รัฐบาลจะได้กำหนดนโยบายอย่างชัดเจน ในปี 2521 ในอันที่จะไม่ยอมให้กำลังผู้พลัดถิ่นฯ กลุ่มใดเข้ามาอาศัยอยู่ในเขตไทย และเคลื่อนไหว ในทางที่จะเป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาลพม่า ปรากฏว่ากองกำลังผู้พลัดถิ่นฯ หลายกลุ่มได้เข้ามาตั้งสมุทก้าง ในพื้นที่ที่เจ้าหน้าที่ไม่สามารถจะเข้าถึงได้ มีการคิดอาวุธและสร้างค่ายคูประตูหอรบอย่างเข้มแข็ง การกระทำในลักษณะที่ถือว่าการละเมิดอธิปไตยของประเทศไทยอย่างร้ายแรง

2.2 ปัญหาความไม่สงบเรียบร้อยบริเวณชายแดน กองกำลังผู้พลัดถิ่นฯ แสวงหารายได้มาเลี้ยงกองกำลังและจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ด้วยการค้าของผิดกฎหมาย การเก็บภาษีเถื่อนและการค้ายาเสพติด ผลประโยชน์เหล่านี้มีมูลค่ามหาศาลโดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้ายาเสพติด ได้ทำรายได้ เป็นกอบเป็นกำให้กองกำลังผู้พลัดถิ่นฯ หลายกลุ่ม เมื่อเป็นเช่นนี้ต่างก็พยายามสร้างเขตอิทธิพลของตน ขึ้นเมื่อมีการรุกล้ำเขตอิทธิพลหรือมีการแก่งแย่งแข่งขันการค้าของผิด ทำให้เกิดความขัดแย้งกัน บางครั้งก็ใช้ความรุนแรงเข้าประหัดประหารกัน ทำให้ราษฎรพม่าต้องอพยพหลบหนีเข้าสู่ประเทศไทย

2.3 ปัญหาความสัมพันธ์กับพม่า ภายหลังที่นายพลเนวิน เข้ามามีอำนาจแล้ว ก็ได้ดำเนินการปราบปรามบรรดา กบฏชนกลุ่มน้อยอย่างรุนแรง จนทำให้ผู้พลัดถิ่นฯ และกองกำลังฯ ผู้พลัดถิ่นฯ บางกลุ่มพากันหลบหนีเข้ามาอาศัยในเขตไทย กองกำลังผู้พลัดถิ่นฯ เหล่านี้หลบซ่อนอยู่ในพื้นที่ห่างไกล เจ้าหน้าที่บ้านเมืองไม่สามารถเข้าไปควบคุมดูแล เมื่อถูกทหารพม่าโจมตีกวาดล้างก็พากันหลบเข้ามาพักพิงในเขตไทยทำเช่นนี้อยู่บ่อยครั้ง จนทำให้ฝ่ายพม่าเกิดความระแวงสงสัยว่ารัฐบาลไทยรู้เห็นเป็นใจด้วย จึงทำให้บรรยากาศความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับพม่าอยู่ในสภาพที่ไม่สู้จะราบรื่นนัก

2.4 ปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติด ปัญหา ยาเสพติด โดยเฉพาะยาบ้าเป็นปัญหาที่มีผลกระทบกระเทือนทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความมั่นคงของชาติ ทั้งทาง

เศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา การเมืองต่างประเทศและการป้องกันประเทศ ยาเสพติดซึ่งเป็นศัตรูที่มองไม่เห็นตัวก็เพิ่มการ คุกคามบ่อนทำลายต่อความมั่นคงในทุก ๆ ด้านซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศของเรา อ่อนแอลงทุกที หากมิได้มีการเอาใจใส่และดำเนินการแก้ไขอย่างแท้จริง (ขจิตถัย นุรักษ์พัฒน์, 2518.)

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University